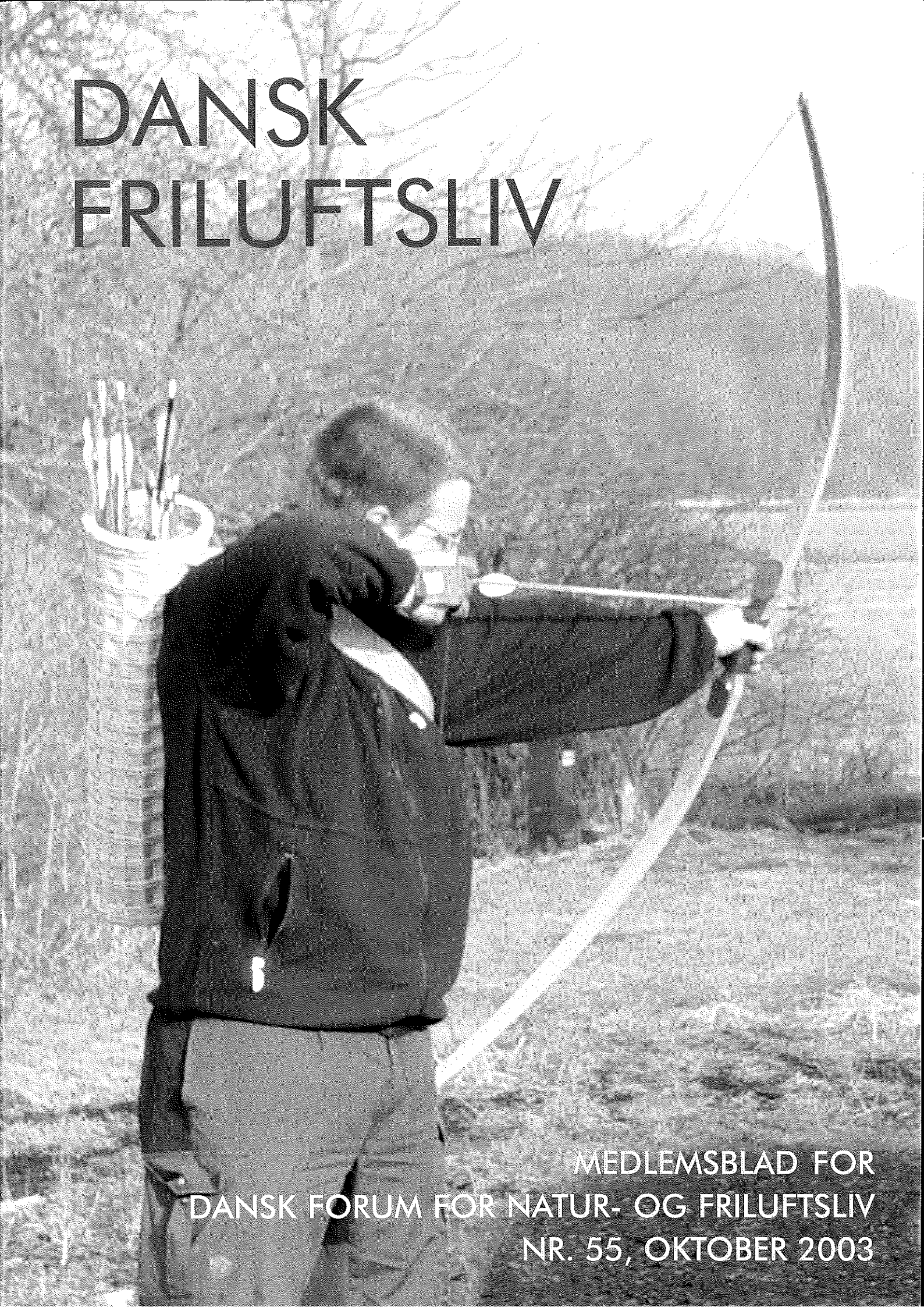

DANSK FRILUFTSLIV

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV
NR. 55, OKTOBER 2003

DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV

Formand:

Johnnie Bøtke Laursen
Vinkelvej 28, 8800 Viborg
tlf. 86 67 65 64
jblaursen@mail.tele.dk

Kasserer:

Erik Jegsen
Th. Bangsvej 15, Flemløse
5620 Glamsbjerg
tlf. 64 72 26 73
jegsen@privat.dk

Sekretær:

Jesper Lind Nielsen
Balvej 16,
5762 V. Skerninge
tlf. 51 51 42 04
thor_dk@hotmail.com

Friluftsbogklubben:

Carsten Damsgaard
Varnæsvej 750, Bovrup
6200 Aabenraa,
tlf. 74 68 11 34
cdamsgaard@privat.dk

Mads Brodersen

Kirkestræde 5
5466 Asperup,
tlf. 64 48 15 85
mcbrodersen@mail.dk

Annoncer:

Louis Sørensen
Grønnegade 7 2. lejl. th. 1.
8800 Viborg,
tlf. 87 25 08 04
louischarles1974@hotmail.com

Grafisk tilrettelægning:

Kristian Dueholm Jessen
Gadbjergvej 6, 7321 Gadbjerg

Redaktion:

Carsten Damsgaard (ansvarsh.)
Terkel Berg-Sørensen

Hjemmeside: www.danskfriluftsliv.dk

Forsidefoto: Tom B. Hansen

ISSN 0909 - 0614

FORMANDEN HAR ORDET

Af Johnnie Bøtke Laursen

Kære medlemmer

Det er tid for sort sol, kølige morgener med kold og klar luft, stærke farver på buske og træer, lyden af skud, når jagten går ind og mange andre flotte og sanselige oplevelser. Det er også tid for en ny sæson for Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv.

Vi har inden dette blad udkommer haft vores første møde i den nye bestyrelse, hvor nye ansigter er dukket op. Det bliver spændende at få

nye ideer og indspark til vores arbejde.

Af arbejdsområder lige nu er det reetableringen af vores hjemmeside, der har første prioritet. Vi har været så heldige, at der er to personer, som er villige til at være med til at skabe en fornyelse af hjemmesiden. De sidste brikker skal falde på plads, men jeg håber, at dette er sket, når I læsere sidder med dette blad i hånden. Men mere om dette i næste nummer.

Vi skal også prøve at følge forårets seminar i København op. Der kom positive melding-

FORENINGENS FORMÅL

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Dansk Friluftsliv udgives af Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv og udkommer fire gange årligt:

nr. 56	dec.	2003	deadline	1. nov.
nr. 57	mar.	2004	deadline	1. feb.
nr. 58	juni.	2004	deadline	1. maj.
nr. 59	okt.	2004	deadline	1. sept.

Annoncering koster:

hel side	1000 kr. ekskl. moms
halv side	650 kr. ekskl. moms
kvart side	400 kr. ekskl. moms

er om samarbejde og eventuel fælles profilering af friluftsvejlederbegrebet. Det må vi prøve at konkretisere. Ideer fra medlemmerne er stadig velkomne.

Hvis nogen leder efter meldinger fra havkajakrådets seminar, leder de forgæves. Få dage før det skulle have løbet af stabelen, blev det aflyst – blandt andet på grund af afbud fra flere oplægsholdere. Havkajaksamrådet vender forhåbentligt tilbage med andre til-

tag i løbet af året og et nyt Havkajakseminar i 2004.

Kanosamrådet har i skrivende stund møde og nyt derfra kommer i næste blad.

Ellers er der nok at tage sig til på naturområdet. Sommeren har ikke manglet på tiltag fra miljøministerens side til at skaffe nogle danskere adgang til naturen, endog med attraktive byggegrunde. Er det blot en hjælp til nogle få betrængte kommuner eller er det starten

på en undergravning af vore ideer om at holde kystlinier og skove åbne for alle?

Det er beslutninger, som kan få stor indflydelse for natur- og friluftslivet og vi må forholde os til det politiske spil og på bedste vis og langt sigt prøve at påvirke beslutningstagerne.

Det var startskuddet. Nyd efteråret... lige så længe det varer!

FRILUFTSLIV - KULTURARVENS MULIGHEDER

Af Peter Ladefoged, studerende på Den frie Lærerskole

”Så længe granen gror, og vinden blæser, vil der være sejlskibe”.

Det var hvad Arnedal-rederen Th. Ombolt hævdede i 1886.

For at kunne forstå denne overskrift samt den efterfølgende artikel, er det nødvendigt at få følgende forhistorie. Jeg har gennem de sidste år beskæftiget mig med og ladet mig fascinere af de friluftsmuligheder, der findes i vores danske kulturarv.

Her tænker jeg blandt andet på

håndværk som fiskeri, smedning og rebslagning, der er nogle udsnit af de gamle håndværk, som har skabt det Danmark, vi kender i dag.

Derfor sammensatte jeg sidste vinter et fagugekursus på Den frie Lærerskole i Ollerup, med titlen: *Rebslagning som pædagogisk middel*, for derigennem at vise den pædagogiske mangfoldighed som sådan et håndværk indeholder.

Da jeg på ingen måde havde nogen erfaringer inden for dette felt, kontaktede jeg rebslageren Ole Magnus, da jeg vidste, at han havde mange års

erfaring inden for dette felt, samtidig med, at han også havde de historier som skulle til for at gøre kurset til noget helt specielt

Derudover henvendte jeg mig til historiker og naturvejleder Jakob Haahr, da jeg vidste, at han igennem flere år havde arbejdet ud fra det princip at blande undervisning og gammel kultur. Hans erfaringer og oplevelser kunne være med til at løfte dette kursus.

Det blev nu muligt at sætte et forløb sammen over to uger, som betød, at jeg havde råd til to gæstelærere samt en ekskuri-

sion til Vikingeskibshallerne i Roskilde med efterfølgende rundvisning.

Kurset gik i gang. Der blev fortalt, skrevet og hørt efter. Kursisterne lod sig bogstavelig talt vikle ind i rebets fascination og historier.

Det viste sig at blive et interessant forløb med mange gode og spændende diskussioner, bl.a. om nogle af de centrale etiske værdier i friluftslivet.

Og hvad er det så for værdier? I det kommende eksempel vil jeg bruge smukkejollen som udgangspunkt, da det er et godt eksempel på hvordan friluftsliv og kultur kan forenes, og samtidig nå den helhed, som jeg mener friluftsliv bør have i undervisningssammenhæng.

Det afsæt tager jeg i det miljø som jeg til dagligt er omgivet af dvs. højskolemiljøet, hvor de centrale værdier bygger på den Grundtvig-Koldske tanke om det hele menneske. I et sådant miljø kan man kun blive mere historisk bevidst. Når jeg arbejder med friluftsliv er det vigtigt for mig, at tingene hænger sammen. Det, at både krop, sjæl og ånd bliver stimuleret.

Jeg vil derfor i det kommende afsnit forsøge at belyse de tre begreber med udgangspunkt i smukkejollen set som en del af vores kulturarv.

KROPPE

Her tænker jeg på legemet som et fysisk aktiv. At sejle i gamle smukkejoller betyder, at krop-

pen bruges ivrigt, da det til tider kan være tunge fartøjer. Når det blæser, skal der rebes. Når vandet er spejlblankt i juli måned, skal der roes. Når båden skal op og i vandet så skal der slæbes.

Derudover må vi ikke glemme alt det arbejde som gøres, når der ikke bliver sejlet: bor skal skiftes, sejl skal syes, skræbes og tjæres. Alt dette giver en indsigt i hvilke anstrengelser, der førhen skulle til for, at den lille fiskerfamilie kunne holde sådan et fartøj flydende. Et andet aspekt i det at holde en smukkejolle flydende er de timer, tanker og ikke mindst de overvejelser, som lægges i sådan et fartøj hele vinteren igennem. Der tales, diskuteres, udveksles meninger og erfarin-

ger med elever, kolleger og venner om, hvordan de nye ændringer på båden nu kommer til at fungere bedst. Man kan opsøge lokale bådebyggere som spørges til råds om, hvordan tingene bør gribes an. På den måde er man samtidig med til at holde et håndværk og en viden i hævd. På den måde gøres friluftslivet til en helhed og noget personligt på et andet plan. Et plan som jeg ikke tror opnås, hvis man for eksempel vælger at sejle i en glasfiberbåd, hvor alt mange gange er standardiseret og ofte er til at købe i den nærmeste skibsproviantering. Jeg gør det nok lidt firkantet, men jeg mener, at der kan gå noget tabt ved at benytte sig af seriefremstillet udstyr i undervisningssammenhæng, specielt inden for sejlsadsområdet.

ÅNDEN

Jeg forstår ånden, set med højskoleøjne som noget, der omhandler viden. Altså den førnævnte historiske bevidsthed.

Jeg tilstræber at give de mennesker, jeg tager med ud at sejle en viden om den historie som ligger bag os. Det kunne f.eks. være noget om, hvordan og hvilken betydning smakkejollen har haft for et lokalsamfund for to hundrede år siden.

Mange er i dag ikke bevidste om hvilken betydning vandet har haft for et land som Danmark. Vi må forestille os, at vandet før i tiden ikke var en hindring, men stort set den eneste mulighed man havde for at kunne holde sig orienteret om, hvad der skete i den

anden ende af landet, samt ude i verden. I tiden før togene og bilernes indmarch var vandet livsnerven. Vandet var det led som bandt folket sammen. Transporttiden var væsentlig kortere når man benyttede sig af vandvejen. Det er blot de færreste, som har øjne for det i dag.

Det er dimensioner som disse, der bliver mulige at realisere ved brug af smakkejollen. Med andre ord har jeg mulighed for, ved at bruge smakkejollen i en eller anden udstrækning at påvirke de personers ånd og bevidsthed som jeg har haft med ud at sejle.

SJÆLEN

For mig er sjælen noget, som har med det emotionelle at gøre. Altså noget som vedkommer vores følelser og samvittighed.

Det er en god fornemmelse at fiske når jeg er på tur. At tage af sted i et fællesskab med kun det mest nødvendige udstyr og så håbe på, at havet giver mig føden. Det gøres ved at tage garn, ruser og evt. rejstryget med. Med redskaber som disse er der chance for at hente dagens måltid på havet. Dette arbejde er med til at give den *historiske indsigt* samt *helhedsforståelse* som jeg tilstræber en tur bør have. Nok er disse redskaber ikke helt historisk korrekte, men alligevel nok til at synliggøre i en udstrækning, hvordan livet så ud for de familier, der levede og ernærede sig gennem fiskeri før i tiden.

Det at holde sig med kost er generelt ikke et problem for det moderne menneske, men

det er svært at forestille sig, hvilke kræfter der skulle til før i tiden for at holde sig i live. Det er en virkelighed som denne, jeg forsøger at synliggøre ved at bruge fiskeriet i undervisningen. Næste gang vi går ned og køber en pose fiskefileter eller når vi sidder foran rejecocktailen på en restaurant så forestil jer, hvilket arbejde, der skulle til førhen og hvor anderledes alting er i dag. På den måde er det muligt igennem smakkejollen, som er en del af vores kulturarv at give folk en ny erkendelse af historiens betydning for deres moderne livsstil.

Disse dele af naturoplevelser er for mig med til at give en helhed. Det er spændende for mig at være med til at skabe en bedre historisk forståelse samt en indsigt i en tradition og etik omkring det at dyrke friluftsliv.

Begrebet etik er til tider et overset begreb, når vi sidder og sammensætter vores undervisningsplan. Hurtigt kommer begreber som teoretiske og praktiske forudsætninger eller friluftspolitik og natursyn ind og tager pladsen.

Jeg finder det vigtigt at vægte filosofi og dermed etik højt i friluftslivssammenhæng. Som formidlere i friluftsliv må vi være bedre til at bevidstgøre vores holdninger til de etiske værdier vi repræsenterer. Ønsker vi at sende det signal, at friluftsliv er *dyrt*, rettet mod *individueel udvikling* og *uddannelse*? At målet er at opsøge *risici* og *grænsesøgning*, at vægte værdier, som bygger på *måltrettethed*, *individualisme* og som medfører at vi kan sætte

liv og lemmer i fare?
 Eller ønsker vi at se friluftslivet som en *økologisk legeplads* med mulighed for *fællesskab*, *kulturmøde* og *ny erkendelse*, hvor tøj og udstyr ikke er garanter for en god oplevelse? Vil vi tale til de bløde værdier? De der tilgodeser helser, sundhed og langsom innovation? Altså, at vores sanser og opmærksomhed giver den gode oplevelse plads. Hvis vi vælger det første, kan vi ikke længere kalde det friluftsliv. Så er det jo ikke „fri“, men bundet til noget, der har med tid, hastighed, rammer og personlig progression at gøre. Jeg mener, at vi som undervisere i friluftsliv, må holde det for øje, at vi er en truet dyreart. Forstået på den måde, at vi er en dyreart, som lige nu er truet

af velfærdssamfundets normer og regelsæt. Vi må ikke være med til at fortrænge den frihed og spontanitet som der er plads til i naturen. Der skal være plads til mangfoldighed. Naturen skal ikke gøres til et sted, hvor indgangsbilletten er et eksamensbevis eller et visum for at kunne deltage i en given aktivitet.

Alle disse ord er sagt før, men de trænger til at blive sagt igen. Specielt i en tid, hvor alt går hurtigt og personlighed er noget man køber sig til i den nærmeste friluftsboutik.

Åpropos Th. Ombolts udtalelse i 1886:

”Ved vi, at vinden fortsat vil blive med at blæse?” Granen er flere steder i verden holdt op med at gro eller er blevet nægtet muligheden. Enten på

grund af syrerregn eller en stadig udvidelse af det danske motorvejsnet.

Om vi altid vil have sejlskibe, det er spørgsmålet?

Men ét er sikkert: der er et enormt pædagogisk potentiale i et fartøj som smakkejollen. Lad os dog bruge det noget mere.

LITTERATUR

Holm, Poul: *Kystfolk, kontakter og sammenhænge over Kattegat og Skagerrak*

Fiskeri- og søfartsmuseet

Andkjær, Søren: *Friluftsliv ved kysten 2000*

Friluftsliv – teori og pædagogik. Basisfærdigheder, Kajak, Kano, Smakkejolle.

Syddansk Universitet.

FRILUFTSLIVS-SEMINAR

*Af Søren Andkjær, Syddansk
Universitet*

Friluftsliv er en kulturform og et aktivitetsområde med mange udtryk og mange muligheder:

- vi finder forskellige aktiviteter indenfor det uorganiserede, spontane og traditionsbestemte hverdagsliv
- vi finder friluftsliv som et praktisk-pædagogisk område i skole og uddannelse
- endelig findes former for friluftsliv på et kraftigt ekspanderende marked med kurser, ture og turisme.

Friluftsliv i Danmark og Norden har gennem de sidste 30 år udviklet sig kraftigt. Spørgsmålene vi kan stille er:

- hvad kendetegner udviklingen?
- hvorfor udvikles friluftsliv i denne retning?
- hvordan (forestiller vi os) udviklingen vil fortsætte i det 21. århundrede.

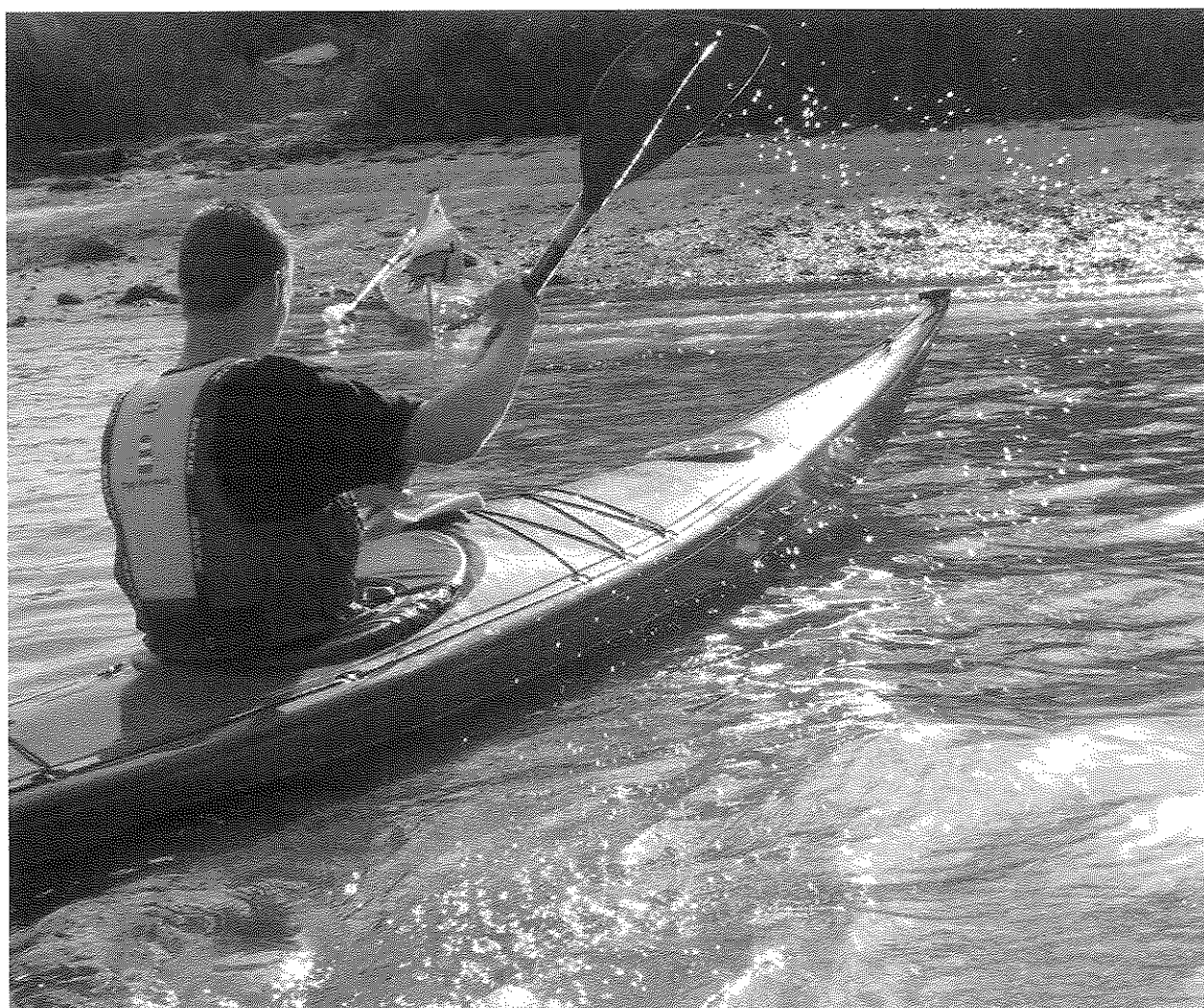
Formålet med seminaret er:

- at diskutere friluftsliv bl.a. ud fra kultursociologiske, pædagogiske og friluftspolitiske perspektiver
- at give perspektiver på og

diskutere fremtidens friluftsliv

- at give inspiration og praktisk-pædagogiske ideer til formidling af et spændende friluftsliv for børn og unge - i dag og i fremtiden.

På den baggrund indbyder Institut for Biomekanik og Idræt, Syddansk Universitet til et friluftsseminar den 19. november 2003. Se programmet på næste side.

PROGRAM

- 9.00 Velkomst og introduktion.
- 9.15. Bjørn Tordsson, Høgskolen i Telemark, Bø. Kultursociologiske perspektiver på udviklingen af friluftsliv i Norden med baggrund i doktorgradsafhandling. Debat.
- 11.15 Søren Andkjær, Inst. for Idræt & Biomekanik SDU.
Pædagogiske perspektiver på udviklingen af friluftsliv i Danmark. Præsentation af forskningsprojekt støttet af Friluftsrådet og DGI-forskning. Debat.
- 12.30 Frokost.
- 13.30 Peder Agger og Esben Tind, Roskilde Universitetscenter.
Effekter af rekreative aktiviteter og friluftsliv på naturen.
Præsentation af forskningsprojekt støttet af Friluftsrådet. Debat.
- 14.45 Kaffe m.m.
- 15.00 Praktisk-pædagogiske perspektiver på fremtidens friluftsliv.
- 15.15 Steffen Holberg, Inst. for Idræt & Biomekanik, SDU.
Pædagogiske perspektiver på formidling af det basale friluftsliv.
- 16.00 Jacob Haahr, Institut for Idræt & Biomekanik, SDU.
Kulturformidling i friluftsliv - en pædagogisk udfordring.
- 16.45 Thomas Gjelstrup, Institut for Idræt & Biomekanik, SDU og Jens Oyås, Institut for Idræt & Biomekanik SDU/Oure Idrætshøjskole.
Pædagogiske perspektiver på teambuilding og adventurerace.
- 17.30 Let aftensmad.
- 18.00 Johnnie B. Laursen, Gymnastikhøjskolen ved Viborg/ CVU Midtvest og Søren Andkjær, Inst. for Idræt & Biomekanik, SDU.
Krav og certificering = fremtidens friluftsliv? Erfaringer fra Dansk Havkajaksamråd.
- 18.45 Opsamling og afrunding.

Seminaret ligger i forbindelse med konferencen: What's going on in the gym? (www.sdu.dk/health/iob/pels).

Seminaret finder sted på Helnæs Mølle Friluftsgård, Helnæsbyvej 21, Helnæs, 5631 Ebberup, tlf.: 64 77 13 60.

Der er mulighed for at tage bus nr. 850 fra Odense rutebilstation kl. 7.27 med et hurtigt skift i Ebberup til Helnæsbussen kl. 8.22.

Pris for deltagelse er 350 kr. (studerende betaler 250 kr.), hvilket inkluderer program, frokost, kaffe samt let aftensmad.

Overnatning i Odense kan arrangeres via konferencesekretariatet.

Enkel overnatning på Helnæs kan ske inde (50 kr.) eller ude i medbragt telt (30 kr.).

Bindende tilmelding til seminaret senest den 3. november 2003 pr. mail til: sandkjaer@health.sdu.dk.

Skriv navn, adresse, telefonnummer samt eventuelt institution.

Betaling af deltagergebyret foregår ved ankomst til seminaret.

Seminaret støttes økonomisk af Friluftsrådet.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

PROJEKT „FRILUFTSNET NORDVEST“

Af Steffen Holberg

BAGGRUND

I Nordvestsjælland, hvor jeg bor, er der gang i et regionalt EU-projekt ved navn Leader+.

Leader+ er et egnsudviklingsprojekt og bygger på 50 % privatfinansiering og 50 % offentlige og EU-midler. Det gode ved projektet er, at man delvis selv kan finansiere med indsatsen af eget arbejde.

Da Leader+ programmet blev introduceret i 2001 tænkte jeg straks på, at midlerne måtte kunne bruges til gavn for friluftslivet, da et af nøgleordene var „bæredygtighed“ - både samfundsmæssigt og i forhold til naturen. Jeg lavede derfor en ansøgning til et lille lokalt projekt med et organiseret netværk af tre shelterpladser, der kunne bruges af større grupper - typisk en skoleklasse på lejrskole.

Leader-Aktions-Gruppen (LAG), der styrer programmet lokalt var helt med på ideen, men ønskede, at projektet blev kædet sammen med alle de øvrige tiltag, der ligger i Nordvestsjælland omkring stisystemer og overnatningspladser. Jeg fik derfor til opgave at koordinere udviklingen af alle eksisterende og planlagte stisystemer i regionen. Dette arbejde skulle munde ud i en samlet ansøgning til Leader+. Projektet kom til at hedde Friluftsnet Nordvest med et samlet budget på 1,6 mio. kr. Stierne og ruterne udgør i alt

over 500 kilometer og der er placeret en snes overnatningspladser med tre til fire sheltere hvert sted i en afstand af 10-15 km.

Shelterne, der skal bygges i projektet er udviklet på Godthåb Mølle. De bliver bygget på et savværk i Jyderup, nummereret, nedtaget og kørt til de enkelte pladser, hvor de så bliver genopført.

Der indgår mange forskellige „pladsentrepreneur“ i projektet fra ungdomsskoler, spejdere, naturskoler, DGI, campingpladser, private familier, SNS, kommuner og kommunale aktiveringsprojekter. Når netværket er opbygget i løbet af 2003-2004 vil der være bygget ca. 60 nye sheltere fordelt fra Reersø i syd, Røsnæs i vest til Anneberg og Sjællands Odde i nord.

RUTENET

Det har været et mål for opbygningen af netværket af pladser, at de skal dække så mange ruter som muligt. Rutenettet er delt i tre hovedgrupper:

- land-rutenettet
- kyst-rutenettet
- å- og sø-rutenettet

Land-rutenettet består af de etablerede og afmærkede stisystemer og forslag til ruter på egen hånd gennem regionen. Ruterne er først og fremmest tænkt til vandrere og cyklister, men også til langturs-ridning, som er et nyt

område under udvikling. Det er dog ikke alle stier, der kan og må anvendes til ridning. Vi arbejder på at skabe mange muligheder for græsning til heste undervejs ved de enkelte shelterpladser.

Landrutenettet består af to nord-sydgående ruter ad Jyderupstien/Isefjordsstien og Værsslevstien.

Øst - vest forbindes disse gennem „Bjergstednettet“ og „Lammefjordsruten“, der også begge er Leader+ projekter. Andre folk arbejder på at forbinde Jyderupstien sydpå med „Lagunestien“.

Fra Karrebæk i syd til Rørvig i nord vil der således blive en sammenhængende vandre- og cykelrute på ca. 150 km.

Kyst-rutenettet er opbygget i et tidligere projekt, som Dansk Vandrelaug tog initiativet til med støtte fra Friluftsrådet. Pladserne i dette projekt langs kysten er beregnet til brug for storgrupper. Pladserne veksler mellem teltpladser, shelterpladser og campingpladser. Kyst-rutenettet følger kysten i Vestsjællands Amt fra Kristiansholms Plantage i Fuglebjerg Kommune i syd til Orø i Holbæk Kommune. I alt en strækning på 250 kilometer. Kysten i Vestsjælland er særdeles varieret med mange forskellige kysttyper fra lavvandede strandområder til kystskov, klinter og stenrev ved odder og næs. Det meste af kysten er vest- og nordvendt med et stort opvand, hvilket betyder

temmelig vild sø på lav kyst. Således specielt egnet til havkajak, men også til sejljoller, der kan gå ind på land. I hårdt vejr er det muligt at undersejle Sjællands Odde gennem Lammefjordskanalerne, men dette kræver særlig tilladelse. Der er i alt ca. 70 km. kanalvand, der dog er temmelig plumret og stillestående om sommeren.

Pladserne i det nuværende kyststrøket kan ses på adressen www.sjaelland.com/teltpladser/kort.htm.

Å- og sø-rutenettet snor sig gennem regionen ad åer, søer og kanaler med forbindelse langt ind på Sjælland. Disse ruter egner sig først og fremmest til kano. En spændende mulighed er at krydse Sjælland i kano. Dette kan lade sig gøre fra Jammerland Bugt i Storebælt til enten Køge eller Næstved/Karrebæksmunde. Turen går op ad Halleby Å og Tissø videre opstrøms til Åmose Å. Herfra krydses det midtsjæl-

landske vandskel til Gyrstinge Sø og videre til Haraldsted Sø. Padler man her til højre kommer man til Næstved gennem Ringsted Å og Susåen. Padler man til venstre går turen til Køge Å ad Vigersdal Å og Køge Å. Herfra kan man padle videre ind over Stevns ad Tryggevejle Å.

Turen til Karrebæksmunde er på ca. 150 km. og til Køge på ca. 100 km.

Mange stræk på turene er temmelig øde og det er kun muligt at handle nogle få steder.

Der er undervejs en del bæringer ved stemmeværker, spæringer og fredninger.

Lammefjordskanalerne er en anden kanomulighed, men her gælder som nævnt en række særlige regler for sejlads.

Når Friluftsnat Nordvest er etableret vil det komme til at fungere ud fra egen hjemmeside, hvor alle oplysninger er tilgængelige. Indtil da vil man kunne følge med i projektet på Godthåb Mølles hjemmeside.

Den sidste nye udvikling i Friluftsnat Nordvest er en udvidelse af pladserne mod Røsnæs med støtte fra EU's Artikel-33 midler samt et kommende samarbejde i et meget stort EU-projekt (Interreg IIIA): NAVE NORTRAIL. Dette handler om en vandrerute Nordsøen rundt fra Skotland, langs den engelske østkyst, over Holland, Nordtyskland, Danmark og Sverige til Bergen i Norge.

Som man kan se ligger der en masse nye muligheder for udviklingen af friluftslivet i Danmark.

Om man er for eller imod EU er efter min mening ligegyldigt, da projekterne i sidste ende finansieres med danske skattekrøner.

Hvis nogen har mod på at gå i gang lokalt, giver jeg gerne gode råd.

Mulighederne kan også ses på www.leaderplus.dk

*Steffen Holberg
Godthåb Mølle.
www.beltude.dk*

ROBIN HOOD - FOR BEGYNDERE

*Af Tom B. Hansen
www.faerd.dk*

Robin Hood gjorde det, jeg gør det, de fleste drenge gør det, og nogle piger gør det... Skyder med bue.

Buen har gennem alle tider fascineret mennesket. Som våben, som jagtredskab og som legetøj. Hvem husker ikke barndommens jagt gennem buskadset efter det imaginære næsehorn.

Alle kan fremstille en bue, blot man stiller realistiske krav til det færdige produkt. Fremstillingen kan være uhyre enkel eller voldsomt avanceret.

Inden du går i gang, er der to vigtige ting som du skal holde dig for øje.

En bue af træ kan knække. Træet i en bue arbejder på grænsen af dets ydeevne. Derfor sker det, at buen knækker med et højt knald. Risikoen kan minimeres, men ikke fjernes. Derfor er det vigtigt, at du ikke mister modet, hvis din bue knækker, men i stedet bruger erfaringerne fra din første bue til at lave din næste bue.

Det andet, der er vigtigt er at forstå, at en bue er et dødbringende våben. Ved fremstillingen af en bue omdanner man en uskyldig pind til et våben. Vær derfor opmærksom på våbenlovens afsnit om buer. Især hvis du bygger buer i undervisningssammenhæng. Buen har været frygtet gennem

tiderne. Siden den første stenalderjæger fandt på at sætte en streng på en pind, har buen været frygtet af mennesker og dyr. Stenalderbuejageren fik pludselig den fordel, at han kunne nedlægge dyr på en hidtil uhørt afstand. De engelske langbueskytter var frygtede soldater, og enhver teenager i 1600-tallet, øvede sig i bueskydning. På den tid blev langbuen raffineret og udviklet så meget, at bue- og pilemagere var nogle af de højest betalte håndværkere på den tid.

Historien taler for sig selv. Fund af panserbrydende pilespidser og „skæve skeletter“ af bueskytter vidner om en voldsom træning. Buer med en trækvægt på 140 pund har ikke være morsomme at stå overfor. Tilfangetagelse af en bueskytte medførte øjeblikkelig afhugning af højre hånds pege- og langfinger. Legenden siger, at det ikke var Winston Churchill, der opfandt V-tegnet, men derimod de hjemvendende engelske langbueskytter, der viste, at de havde skydefingrene i behold.

Når man går i gang med at bygge en bue, skal man derfor være fuldstændig hysterisk med sikkerheden. Det gælder både når man skyder selv og især, hvis man skyder sammen med børn. Flyvende pile opfører sig nogle gange fuldstændigt uberegneligt.

TRO PÅ DIG SELV

Når du går i gang, er det godt at have kigget i noget af den

eksisterende litteratur. Når du så har gjort det, skal du ikke miste modet, men huske, at du har gjort det før, da du var barn. Det skal nok lykkes. Først skal du beslutte dig til, om du vil lave en bue i ét stykke træ (helvedsbue) eller om du vil lave en laminatbue. Det følgende er en meget kort og derfor ufuldstændig „byggevejledning“.

HELVEDSBUE

At bygge en bue af ét stykke træ medfører én svær ting. At skaffe materiale, der er egnet. Det er nemlig ikke altid til at se om træet kan bruges. Det åbenbares først når træet „åbnes“. Det er én af de ting, der gør buemageri spændende. Hvis du skal lave buer med børn, f.eks. i ungdomsskolen, vil jeg derfor anbefale at du bygger laminatbuer. Det gør anskaffelsen af materialer meget lettere. Det kan altid godt betale sig at have en god kontakt til lokale gartnere, kirkegårdsgravere og skovfogeder. Træ til en bue skal være retvokset, men det er ikke så vigtigt som nogle bøger angiver, at det er skyggevekset. Følgende træsorter er egnede: Taks (det bedste, men meget svært at skaffe). Elm (skal være levende når det fældes. Elmesygen ødelægger det yderste vækstlag og gør det tilsyneladende skørt). Ask (er nemt at skaffe, men angribes ofte af biller under lagring). Hassel (er meget nemt at skaffe, men holder ikke så længe, på grund

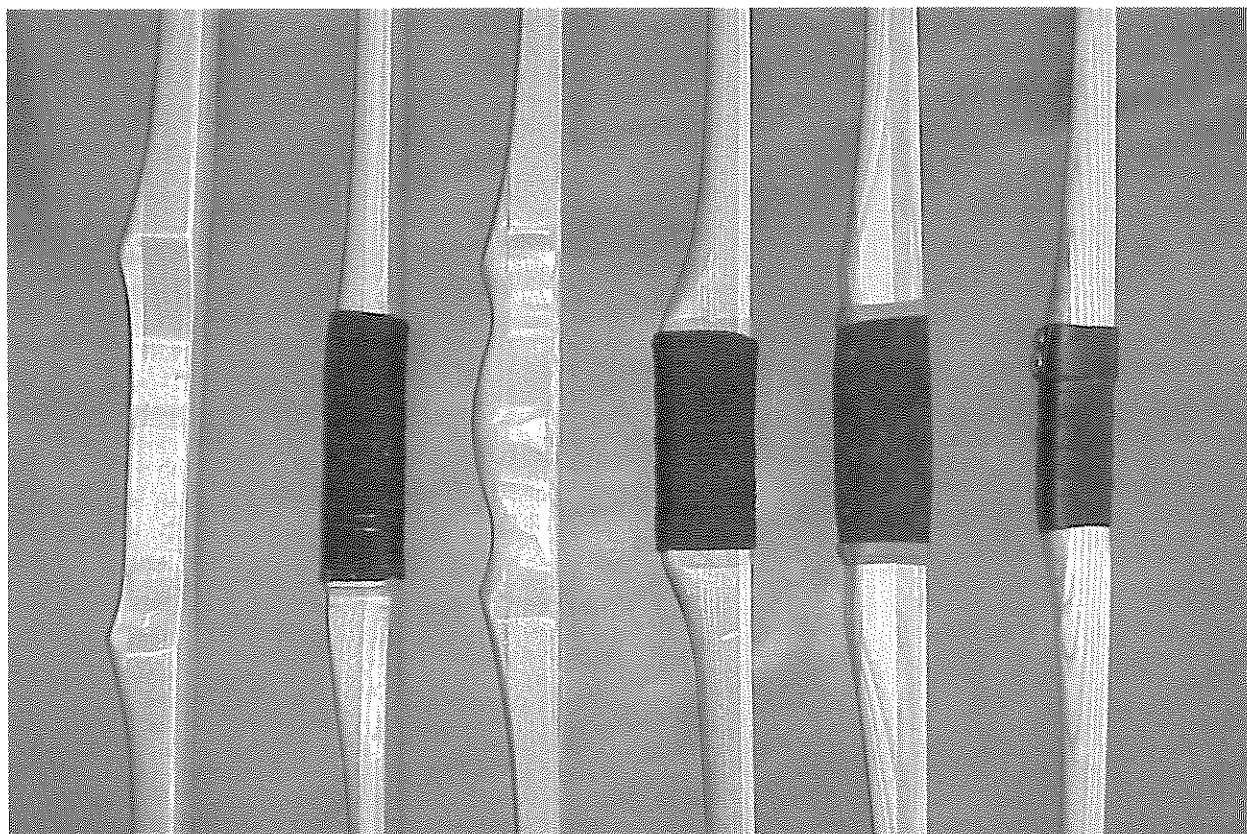

af sætning i træet). Røn kan bruges især til børnebuer. Det nyfældede træ skal helst lagres uden bark i 1/2 - 1 år. Man kan dog arbejde i frisk træ, hvis man sørger for at give træet hvile i perioder under arbejdet. Dvs. hvile mellem de grove arbejdsprocesser. En helvedsbue kan laves med meget enkelt værktøj. Økse og kniv er nok, men en bugthøvl gør arbejdet lettere.

En armtyk stamme, ca. i bueskyttens højde, flækkes/saves i 4 kvarte (en meget tyk gren kan også bruges, men grene har ofte asymmetrisk ved). Stammen er nu blevet til fire buestave.

Buestaven afbarkes meget forsigtigt. Det er vigtigt, at man ikke beskadiger det yderste fiberlag, da dette bliver den færdige bues rygside. Derefter opstreges buen enten med blyant eller kridtsnor. Buen skal ved håndtaget være ca. 35 mm bred og ved nockerne ca. 12-14 mm. Håndtagssektionen afsættes således, at håndtaget, i forhold til midten, forskydes ned ad buen ca. 2-3 cm. Efter opstregningen skal buen snittes/høvles til. Mange bøger angiver meget nøjagtige mål, men min erfaring viser, at symmetri i buebenene er vigtigst i første omgang. Senere kan man raffinere byggeprocessen

og være mere nøjagtig. Det giver selvfølgelig et langt bedre resultat. Håndtagssektionen skal være „håndvenlig“. Ca. 2 cm over buens midtpunkt savnes/påsættes en lille hylde, hvor pilen kan ligge ved skydning. Buebenene høvles/snittes så de spidser til mod enderne. Der må kun snittes/høvles på bugsiden (den side der vender ind mod bueskytten). Rygsiden (den side der vender væk fra skytten) må under ingen omstændigheder snittes/høvles. Buens tværprofil (hvis man saver den over på tværs) skal ligne et stort D. Når den første tilpasning er klar, skal man lave nocker. Nockerne er de riller som buestrengen skal ligge i. Det er vigtigt, at nockerne er så dybe, at strengen kommer til at ligge helt nede i rillerne. Der må ikke være skarpe kanter, da det slider meget på strengen. Sørg

endelig for, at din første bue ikke bliver for "tung". Vægten på buen betyder den kraft der skal til for at trække en pil 26 – 28 tommer. Det vil sige, at hvis en bue vejer 30 pund skal der 15 kilo træk til for at trække en voksen pilelængde. Hellere en bue, der er for let end en bue, der er for tung. Når dette er gjort skal buen „tilles". Det vil sige, at buen skal justeres, så begge bueben står ens, når buen er spændt. Til dette skal man bruge en tiller. Den kan have mange udformninger, og den gængse litteratur kommer med gode forslag. Tilleringen skal foregå med en prøvestreng på buen og meget omhyggeligt. Man kan opleve, at buen står perfekt første gang den er i tilleren og andre gange skal den af og på 30-40 gange. Tilleringen foregår med en skarp kniv, en fint indstillet bugthøvle og/eller sandpapir. Når buen er justeret i tilleren, skal den slibes med fint sandpapir. Hele buen skal pudses, også ryggsiden. Når buen er pudset, skal den have olie. Linolie med en sjat vegetabilsk terpentin er fint, eventuelt med en spids milebrændt træbjærrer. Det bedste er imidlertid kinesisk træolie. Den trænger meget længere ind i træet, da det er den olie, der har den fineste molekylestruktur. Denne overfladebehandling skal holdes ved lige i hele buens levetid. Så skal buen have en streng. Det kan i princippet være en hvilken som helst snor, men til en fin helvedsbue passer det bedst med en streng af vokset hørtråd. Vokset hørtråd er det man bruger til lædersyning.

Fire tråde af ca. 1,8 m snos meget stramt med uret. Dette gøres 3 gange. De tre kordeler snos derefter mod uret til en buestreng, ligesom når man laver tovværk. Husk - øvelse gør mester.

Så er strengen færdig. I den ene ende laves et tømmerstik og i den anden ende et pælestik.

Så er buen klar til indskydning. Det er nu du høster lønnen for dit arbejde. Hvis du har sjuksket, kommer regningen i form af et altødelæggende knæk.

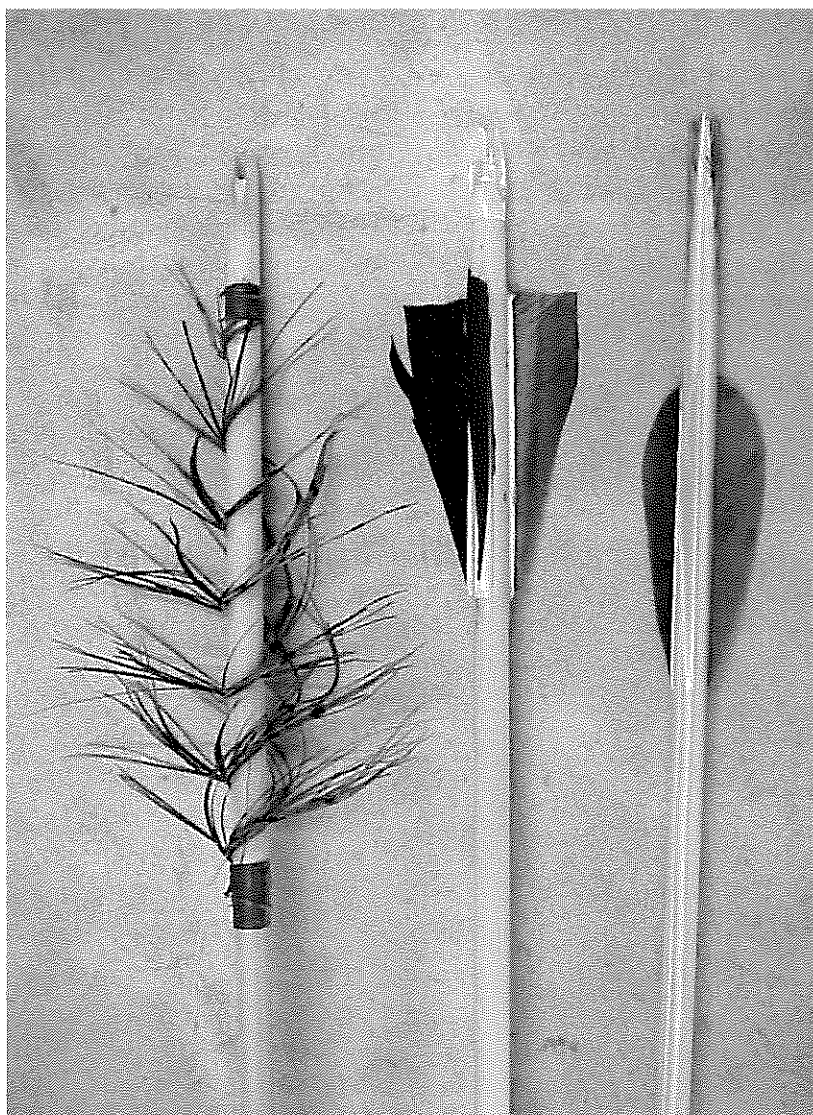
Buen skal nu først til at forstå, at pinden er blevet til en bue.

Indskydningen foregår over ca.

en uge. Først skyder man 25 pile med halvt træk i 2 dage. Derefter skydes 50 pile med halvt træk i 2 dage. Derefter 10 pile ved fuldt træk 1 dag, 20 pile ved fuldt træk 1 dag og 30 pile 1 dag. Så er buen klar til brug og mange sjove timer i det fri venter.

LAMINATBUEN

En laminatbue er en bue, der er limet sammen af forskellige stykker træ. Man kan derfor lettere skaffe materialer og måske også bruge mere eksotiske træsorter. Samtidig kan man bruge de forskellige træsorters forskellige egenskaber.

Nogle træsorter er gode til at strække sig og andre er gode til at komprimere. Det er nødvendigt, at træet kan strække sig på ryg siden og komprimere på bug siden.

Udskæringen af laminater foregår på maskine og hvis man ikke selv kan, må man alliere sig med en lokal tømrer.

Laminatbuer kan have få eller mange lag. Antallet gør en forskel, men valget af træsorter betyder mest. Selv har jeg meget gode erfaringer med to- og tre lags buer. Jeg har brugt ask og hickory (amerikansk eg) som rygbelægning, Ipé og Purple Heart til neutralzone (mel-

lem ryg og bug) og Ipé, elm, hassel og taks som buglaminater.

Med ryglaminater er det meget vigtigt, at man ikke høvler „over spån”. Det vil sige, at der i laminatet er et ubrudt fiberlag. Dette er mindre vigtigt, hvis man arbejder i hickory. Man kan forstærke ryggen med kalvepergament eller glasfiber. Glasfiber har den ulempe, at limen og slibestøvet er kræftfremkaldende og absolut forbudt at bruge sammen med børn. Samtidig er det meget dyrt (ca. 800 kr. for ét buelaminat). Kalvepergament lægges i

blød og limes først på når buelaminatet er færdigt. Den våde kalvepergament øger tørrestiden meget voldsomt, men hav blot tålmodighed.

Alle laminater skal være spejlskåret eller så tæt på som muligt. Jeg bruger næsten kun almindelig hvid trælim (PVA) til indendørs brug. Den udendørs lim er også god, men den har en kortere „åbningstid” dvs. det tidsrum, hvor man kan justere laminaterne i forhold til hinanden.

Udover laminaterne skal man have et stykke smukt træ til håndtagssektion. Jeg foretrækker kirsebær.

Når det hele er klar til limning, klargøres limbænken. Den kan være meget fancy, men et stykke reglar (høvlet 50 × 100 mm), der er lige som et lys og to arbejdsbukke kan gøre det. Limbænken beklædes med plastposer, så buen ikke limes fast på limbænken. Laminaterne og håndtagssektionen limes sammen og spændes med gamle cykelslanger fra cykelsmeden. Slangerne vikles stramt rundt om laminatet og reglaren. De giver en god og nænsom trykfordeling. Der kommer ingen knusningsskader i træet og der efterlades en tilpas mængde lim mellem laminaterne.

Efter et døgn er buelaminatet hærdet op og klar til opmåling og høvling. Fremgangsmåden er den samme som ved en helvedsbue blot vil jeg anbefale, at man kun bruger høvl og bugthøvl til arbejdet, da laminaterne er mere sarte end et stammestykke.

Man kan nu begynde at eksperimentere med buens form. Laminatbuen kan blive til en klassisk engelsk langbue med et tværsnit som et stort D. Den kan også blive til en amerikansk fladbue med et mere rektangulært og bredere tværsnit. Mulighederne er mange og når man dykker ned i litteraturen opdager man hurtigt, at en bue er mange ting. Buens vægt bestemmes af dens bredde, tykkelse og benenes længde. Der findes sikkert en smart matematisk formel for dette, men prøv dig frem, til du synes din bue føles god. Der er ligeså mange meninger

om buer som der er buebygere. Det allervigtigste er symmetrien, som jeg nævnte under helvedsbuer. Hvis man ikke arbejder symmetrisk, kommer buen aldrig til at virke rigtig godt.

LITTERATUR

Flemming Alrune: Bue og pil for 6000 år siden, Lejre Forsøgscenter

Flemming Alrune: En langbue fra Middelalderen, Lejre Forsøgscenter

E. Sigurd Hansen: Langbuer og pile af træ, Bogan

Carl Dreyer: Med bue og pil

Dan Høj: Bue og Pil, Danage Target

Den Skæve Pind, Middelaldercentret

Erling Schmidt: Bue og Pil, Eget forlag (ISBN 87-987448-0-1)

Utallige hjemmesider. En del er der link til på www.færd.dk

Buematerialer: Linaa A/S www.linaa.dk

Buegrej i øvrigt: J.B. bueudstyr tlf. 57 56 12 18.

BUEBYGNINGSKURSUS

Af Tom B. Hansen

I samarbejde med Tadre Mølle arrangerer FÆRD et buebygningskursus på Midtsjællands Ungdomsskole. Kurset afholdes fra fredag den 31. oktober til søndag den 2. november

Programmet vil bl.a. byde på:

- Teori om buebygning af laminat- og helvedsbuer
- Materiale teori og oplimning af buestave
- Buemageri i værkstedet
- Skydetræning med langbue
- Sikkerhedsdebat
- Påbegyndelse af pile/kogger og skydeflapper
- Indskydning, skydetræning.

Pris: 1400 kr., der dækker undervisning, materialer til én bue, 5 pile, læderkogger og skydeflap, 2 gange morgenmad og aftensmad. Prisen dækker ikke drikkevarer, der betales særskilt. Deltagere sørger selv for frokost. Overnatning foregår enten i klasselokale eller i shelter.

Kurset gennemføres ved 8 deltagere.

Tilmelding senest den 17. oktober til FÆRD på mail: tom@faerd.dk eller på telefon 46 49 65 76 eller 22 94 13 23.

FÆRD ved Tom B. Hansen,
Sneslevvej 47, 4250 Fuglebjerg, www.færd.dk

KONFERENCE OM FRILUFTSLIVETS PÆDAGOGIK

Af Thorben Lundo

„- hvorfor skal vi overbovedet der-ud i den der natur?“ – ”hvad er det, friluftslivet i grunden gør ved mennesket?“ – ”hvilke menneskelige værdier, kan vi finde gennem et pædagogisk arbejde med friluftsliv?“

...spørgsmål, som ledere, vejledere, instruktører, formidlere, lærere og pædagoger stiller sig, når aktiviteter uden-dørs i naturen, friluftsliv, planlægges, gennemføres og evalueres. For mange er naturen et aktivitetsrum for en traditionel brug af friluftsliv. For andre en ny verden med nye pædagogiske og personlighedsudviklende muligheder. Nogen har en 100-årig tradition for friluftsliv, andre er relativt nye brugere, ligesom metoderne afspejler mange forskelligartede traditioner.

Blandt mange engagerede friluftsfolk er det oppe i tiden at beskæftige sig med friluftslivets

mange udtryksformer og traditioner, således som f.eks. Naturvejlederforeningens årskonference, hvor friluftslivets muligheder som værktøj i naturformidlingen, undervisningen blev endevendt og som f.eks. på Dansk Forum for Natur- og Friluftslivs seminar i foråret, hvor flere af de forskellige muligheder for uddannelse i friluftsliv var i fokus.

Denne konference indbyder ledere i foreningslivet, vejledere, instruktører, formidlere, undervisere, lærere, pædagoger og andre interesserede til at se nærmere på friluftslivets pædagogiske muligheder og på udbyttet ved at benytte friluftsliv som metode, som personlighedsudviklende, som gruppedynamisk værktøj, som opdragelse og måske ligefrem til resocialisering. En bevidsthed om friluftslivet og dette at væ-

re i nærkontakt med naturen bibringer alle – frivillige som professionelle ansvarlige for aktiviteterne – en forståelse for motivation og begrundelse for valget af netop denne oplevelse.

Hvad betyder forskellige indgange til benyttelse af friluftslivet for udvikling af pædagogiske metoder og fagligt indhold - og er der erfaringsflader, hvor brugere af friluftsliv og naturoplevelser kan lære af hinanden, blive inspireret af hinanden og udvikle respekt og indsigt, der skaber kontakt og forståelse for hinandens måder og tænkning. Et spørgsmål som interesseremodstillingen mellem benyttende og beskyttende af den danske natur relateres undervejs gennem de forskellige oplæg.

Se programmet på næste side.

"FRILUFTS-LINKERIET"

Af Steffen Holberg

Jeg har i et stykke tid arbejdet på at samle forskellige gode friluftsliv-links på nettet.

Resultatet kan indtil nu ses på min hjemmeside, men det kunne være fint, hvis f.eks. DFNF's hjemmeside kunne bruges som et samlende netsted for friluftsliv.

DERFOR – Hvis nogen af jer kender til særlige friluftssider, der kunne have interesse for flere, så send lige en mail til mig, så samler jeg det hele og sørger for at udgive det.

Steffen Holberg, Godthåb Mølle
steffen@heltude.dk, www.heltude.dk

PROGRAM FOR KONFERENCEN

Torsdag den 6. november

- 09.00 Ankomst og kaffe
- 10.00 Hvad er friluftsliv? Ved Lars Mortensen, formand for Friluftsrådet.
Det danske friluftsliv i et friluftspolitisk perspektiv, set fra et overordnet organisatorisk synspunkt
- 11.00 Friluftslivets historie ved mag. art. Henning Eichberg, Gerlev Idrætshøjskole.
Dansk friluftsliv historisk set og relateret til samfundets udvikling og strømningerne i tiderne
- 12.30 Frokost
- 14.00 Friluftslivet og spejdermetoden ved Lars Kolind, KFUM-Spejderne i Danmark.
Spejderpædagogikken og de fire centrale karakteristika i spejderidéen med hovedvægt på de elementer, der knytter an til friluftsliv og aktiviteter i naturen
- 15.00 Spejdermetoden i praksis - kaffe undervejs
- 17.00 Ekstremidræt ved Thomas Johansen, fhv. redaktør af Adventure World og medarrangør af "Extreme Challenge".
En eksponering af nutidens hang til ekstremaktiviteter i naturen. Implementering af konkurrencebegrebet i friluftslivet og den stadigt mere teknisk betonede anvendelse af resurser og avanceret udstyr som nødvendigheder for overhovedet at kunne dyrke aktiviteter
- 18.30 Aftensmad
- 20.00 Erhvervslivets udnyttelse af naturen gennem friluftsliv ved Carsten Mørch, CM-kurser, Århus.
En kommerciel anvendelse af friluftslivets elementer og værktøjer.
Teambuilding, personlighedsudvikling, ledertræning er nogle af stikordene.

Fredag d. 7. november

- 08.00 Morgenmad
- 09.00 Friluftslivet i socialpædagogisk ramme ved Thorkild Olsen fhv. leder af Naturafdelingen, Den Sociale Udviklingsfond.

Når personlighedsudvikling og selvfunktion bliver målet for aktiviteterne i naturen. Friluftslivet som bevidst pædagogisk værktøj i behandlingssammenhæng, f.eks. over for misbrugere

- 10.00 Friluftslivet er for alle ved Bente Fogh. Handicapidrætten, friluftsafdelingen, Sønderjyllands Amt.
Eksempler fra en praksis, der præsenterer friluftslivet „for alle”, som det er udtrykt i Friluftsrådets handlingsprogram. Handicappedes adgang til friluftslivet
- 11.00 Kaffe
- 11.30 Uddannelse til friluftsliv ved Bård Bakke, Kolding Pædagogseminarium.
Professionaliseringen af friluftslivet. Den friluftsfaglige pædagoguddannelse. Er certificering i friluftsliv nødvendig for at være ansvarlig aktivitetsleder?
- 12.30 Frokost
- 13.30 Friluftslivets bredde – afrunding – netværk og den fortsatte kontakt
- 14.30 Kaffe og afslutning.

Ret til ændringer i programmet forbeholdes.

Tid:

6. – 7. november 2003.

Sted:

Stensgaarden, Houens Odde Spejdercenter, Kolding.

Tilmelding senest:

25. oktober 2003.

Pris:

800 kr. (tillæg for linned mv.)
Indkvartering i 2-4 personers værelser. Rabat ved overnatning i fri luft (eget telt/shelters) 600 kr.

Yderligere oplysninger:

Naturvejleder Thorben Lundø, Houens Odde Spejdercenter, Houens Odde 14-20, 6000 Kolding, tlf. 70 10 51 15, naturvejleder@kfumscout.dk

KYSTFRILUFTSLIVET I DANMARK

*Af Thorben Lundo
Medlem af styregruppen for
indsatsområdet*

Gennem de senere år har mange kræfter - også i Friluftsrådet - arbejdet for, at det sejlene friluftsliv kanaliseres væk fra søer og vandløb - og ud til vore kyster.

Friluftsrådet har nedsat en arbejdsgruppe, som skal se på de problemstillinger, der knytter sig til en øget anvendelse af vore kyster i friluftssammenhæng. Det er en ad hoc gruppe, sammensat bredt med repræsentanter fra flere typer af brugere og som i løbet af 2004 skal levere en afrapportering. Her er biologforbundet, roere, kano- og kajaksejlere, landskabsplanlægningen, turistbranchen, ungdomsklubberne, det uniformerede børne- og ungdomsarbejde (spejdere m.fl.) og amatørfiskerne repræsenteret. Andre parthavere er tilgodeset gennem personernes flersidede engagementer, og på denne måde repræsenterer jeg ikke blot spejderlivet, men også tankningen i Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv, kano-samrådet og ikke mindst naturvejledningen.

Det første arbejde er gået med at beskrive og definere dels "kyst" og dels "friluftsliv", så der er fodslag i forståelsen. Ud af disse drøftelser kan friluftslivet ved kysterne ses fra to brugergruppers vinkler: Dem der nærmer sig kysten fra

landsiden - og dem der kommer fra vandsiden.

Og herudaf også en opmærksomhed på interessekonflikter: Badende og strandfiskere er til eksempel ikke lige glade for alle typer af sejlads. Hvorvidt der skal sættes yderligere arealer af til vandscootere og andet, er også en holdningsdiskussion, som hænger sammen med forskellene mellem det organiserede friluftsliv contra det uorganiserede.

Interessen samler sig også om forudsætningerne for et øget friluftsliv ved kysterne. Og som ved megen anden udøvelse af friluftsliv er adgangsmulighederne et centralt spørgsmål. Friluftsrådet har en arbejdsgruppe, der specielt koncentrerer sig om adgangsf forholdene, ser på mulighederne for ophold og overnatning og drøfter, hvorledes mængden af teltpladser kan øges, og hvordan overnatningspladser kan katalogiseres og formidles. En udmelding af de gode erfaringer med det organiserede friluftslivs selvforvaltning af netop overnatningspladser kan fremme ønsket om flere aftaler om benyttelse og adgang på vore kystnære arealer.

I havstokken er der gode udfoldelsesmuligheder - og de regelændringer, der skal til for at åbne for et styrket, bredt friluftsliv er små. Og det er vigtigt, at befolkningens muligheder bliver velbeskrevne

og klart defineret, når andre private kræfter jævnligt interesserer sig for et egentligt ejerskab af den danske natur, som indskrænker offentlighedens råderum.

Vi oplever for tiden, hvordan en række forhenværende travle erhvervshavne nu er ved at lægge deres arealanvendelse om i retning af eksklusivt boligbyggeri, marinaer mv., hvor der slet ikke er tænkt andre former for friluftsliv og udfoldelsesmuligheder ind. Hertil må forslag beskrives. Og i den forbindelse dukker grejbank-tanken op. Vist er der allerede etableret et netværk af sådanne i amterne, men egentlig kystnære grejbanker er ikke tænkt - de få, der er, ligger der på grund af tilfældigheder.

Vi arbejder også på at skabe nogle portaler, der kan guide såvel det organiserede som det selvforvaltende, uorganiserede friluftsliv rundt langs vore kyster og til mulighederne der.

Selve udvalgsbeskrivelsen og kommissoriet kan findes på nettet: www.friluftsradet.dk.

OVERNATNING I DET FRI

Af Carsten Damsgaard

OVERNATNING I DET FRI - HVOR OG HVORDAN?

Det er nu blevet en del nemmere at finde præcis den overnatningsplads, der passer dig. Skov- og Naturstyrelsen, der ud over forst- og fredningsmæssige opgaver også har til opgave at sørge for, at offentligheden får adgang til naturen på en skånsom måde, har i dag 304 lejr- og overnatningspladser i de danske statsskove.

De er normalt smukt placerede og gratis at benytte. Styrelsen har nu gjort det nemt via den nye hjemmeside: www.friluftskortet.dk.

Hjemmesiden er nem at søge på – og det er muligt at søge på bestemte kriterier som vand, bålplads etc. Der findes to typer af overnatningspladser: de primitive overnatningssteder og lejrpladserne.

PRIMITIVE OVERNATNINGSPLADSER

Disse pladser er beregnet til overnatning i naturen med telt eller i shelter (hvis der er det på stedet) for enkeltpersoner, familier og mindre grupper. De kan anvendes uden forudgående aftale. Man kommer bare. Ofte er der bålplads på stedet, somme tider vand. De mest primitive er blot markeret med en rød pæl. På hjemmesiden findes der kort i forskellige størrelsesforhold over stederne.

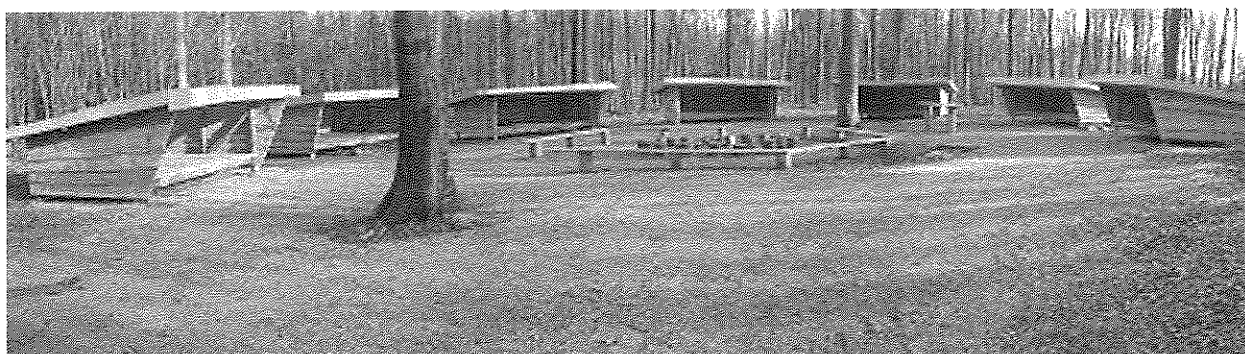
LEJRPLADSER

Lejrpladserne er beregnet til overnatning i naturen med telt eller i shelter for større grupper som skoler, spejdere og institutioner men også for private. Hvis man ønsker at benytte disse pladser, skal man ansøge det lokale skovdistrikt. Det kan man gøre online fra hjemmesiden, og senest 14 dage efter får man svar og en evt. tilladelse. Denne tilladelse skal

medbringes når man tager af sted på turen.

Skulle de 304 overnatningssteder i statsskovene ikke være nok, udgiver Friluftsrådets ERFA-gruppe stadigvæk den populære bog "Overnatning i det fri 2002-2003" med i alt 753 overnatningspladser.

Disse pladser omfatter udover statsskovpladserne bl.a. også pladser i tilknytning til landbrugsejendomme, højskoler og private boliger. Pladserne er udelukkende beregnet til cyklister, vandrere og sejlede og koster ofte 15 kr. pr. person for en overnatning. Bogen koster 95 kr. og kan købes hos Dansk Cyklistforbund på tlf. 33 32 31 21, hos boghandleren eller via hjemmesiden: www.teltpladser.dk.

Her er Gråstens Statsskovdistrikts nye økobase, "Syvstjernen". Der er i alt syv shelters med plads til, at ca. 40 personer kan overnatte. Hytterne ligger omkring en bålplads med bænke og et naturtoilet i nærheden. Pladsen er åben for alle både til overnatning og hygge omkring bålet, men især til skolars og børneinstitutioners egentlige undervisningsforløb. Brug af Syvstjernen kræver at man reserverer plads ved at kontakte skovdistriktet. Foto: Skov- og Naturstyrelsen. Gråsten Statsskovsdistrikt.

BOGLISTEN

Best. nr.	Titel/forfatter	Sprog	Omtale	Pris
BU-01	"Udendørs pædagogik", Dahlgren og Szcsepanski	Dansk	51/02	170,00
TI-02	"Sug i magen og livskvalitet", Gunnar Breivik	Norsk	52/02	240,00
UB-20	"Friluftsliv på vinteren", Rolf Olsson	Svensk	48/01	135,00
SF-25	„Enkelt friluftsliv“, Roger Isberg	Svensk	53/03	185,00
DB-30	„De 100 bedste Trangia opskrifter“, Johansen og Stummann	Dansk	42/00	69,00
EA-35	„Grønlandskajakken“, Smedemark og Henriksen	Dansk	48/01	150,00
NO-46	„Friluftsliv – grunnbok“, Bischoff og Mytting	Norsk	41/00	250,00
BL-50	„Complete book of seakayaking“, Derek Hutchinson	Engelsk	30/96	205,00
PR-61	„Fjällboken“, Grundsten og Palmgren	Svensk	51/02	195,00
CO-71	„The kayak Roll“ (video), Kent Ford	USA	54/03	195,00
CO-72	„Paddling with kids“, Bruce Lessels & Karen Blom	USA	54/03	150,00
BC-77	„How to shit in the woods“, Kathleen Meyer	USA	47/01	85,00
BC-78	„Canoe and Kayak Handbook“, Franco Ferrero	Engelsk	52/02	195,00
BC-79	„Creative outdoor work...“, Alan Smith	Engelsk	53/03	150,00
WW-80	„Långfärdskajak“, Karin Mentzing	Svensk	42/00	205,00
NB-90	„Træklating i de danske skove“, Skytte, Boysen og Schunck	Dansk	55/03	150,00
SC-95	„Ildens magi“, Thorben Lundø	Dansk	55/03	185,00

Alle priser er inkl. dansk moms og gældende pr. 1.10. 2003.

Dertil kommer ekspedition/forsendelse på 50 kr. uanset antal bøger.

Forbehold for evt. udsolgte bøger samt prisstigninger, der skyldes kursændringer.

Da vi kun har nogle enkelte af bøgerne på lager, må der ofte påregnes en leveringstid på min. 1 måned efter bestilling. Bestil evt. via hjemmesiden: www.danskefriluftsliv.dk

3<-----

Friluftsbogklubben – bestillings kupon
Jeg bestiller hermed følgende bøger:

best.nr.	antal	best.nr.	antal	best.nr.	antal
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Medlemsnummer (står på bagsiden på bladet!): _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Telefonnr.: _____

Bestillingskuponen adresseres til: Friluftsbogklubben, att. Carsten Damsgaard, Varnæsvej 750, Bovrup, 6200 Aabenraa

FRILUFTSBOGKLUBBEN

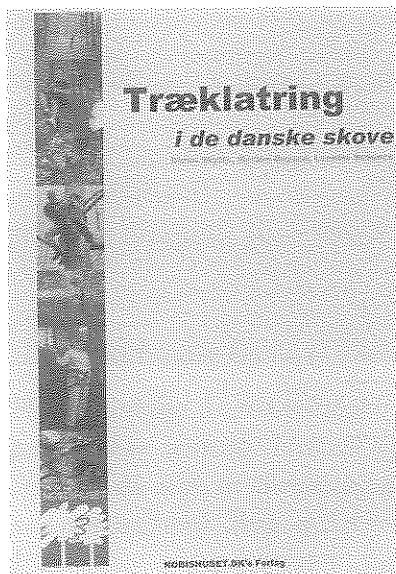
Af Carsten Damsgaard

Efter en lang, god og varm sommer er vi nu klar med nye og spændende bøger i Friluftsbogklubben. En enkelt bog er nu endelig taget af listen og der er sket prisjusteringer på nogle af bøgerne på boglisten. De sidste eksemplarer af „Telge-spikke-smi“ blev nærmest revet væk! Denne gang har vi taget to nye danske bøger på listen.

En ny og revideret udgave af et træklatrekompendium, der bl.a. udspringer fra Institut for Idræt i København samt en ny og spændende „friluftskogebog“ af naturvejleder Thorben Lundø. Som noget nyt har jeg fået to kolleger fra Sundeved Ungdomsskole til at give en kort anmeldelse af de nye bøger.

TRÆKLATRING I DE DANSKE SKOVE

Af Skytte, Boysen og Schunck.

Af Steen Petersen, efterskolelærer
Jeg har læst „Træklatring i de danske skove“. Det 120 sider store hæfte er fornuftigt og naturligt opbygget med kapitler om udstyr, knob, knuder, klatre- og sikringsteknikker, nødprocedurer og klatre- og rebbaner. Men hæftet indeholder også udmærkede kapitler om skovens træer og et kapitel „På tur“ som er en god indgang til overnatning i det fri.

Hvert afsnit afsluttes med en „Hvad har du lært“ - Tip 13-kupon. Lidt spøjst - hvem er hæftet egentlig skrevet til? Som jeg læser hæftet, er det rettet til såvel begyndere som mere erfarne instruktører i træklating.

Jeg oplever „Træklatring i de danske skove“ som et kompetent og seriøst opslagsværk, også for mig som ny i faget træklating. Jeg har ét DGI-klatrekursus med i rygsækken samt nogle gode og sjove oplevelser med jordnære rebbaner sammen med mine efterskoleelever.

I hæftet finder jeg hurtigt frem til oplysninger om tekniske detaljer og tabeller om de forskellige rebtyper, rebbremses, gode tegninger af knob og knuder og sjove forslag til rebbaner.

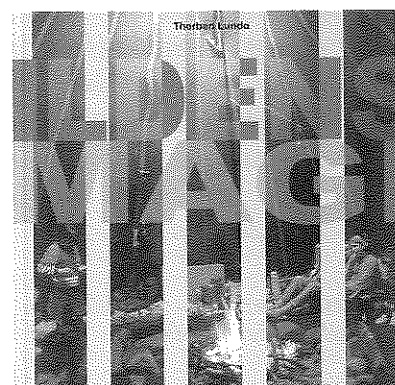
I kapitlet Knob og knuder gør forfatterne sig overvejelser om enten at anvende pælestik eller ottetalsknuden „f.eks. til indbinding i selen, og når rebet skal rundt om træer.“ (side 46) Jeg har mødt fortalere for begge knuder. I teksten frarådes

pælestikket, da „det har nogle alvorlige ulemper, specielt for begyndere. Bindes det (pælestikket) ikke helt korrekt, holder det slet ikke, og man har haft en del uheld, hvor løkken, som dannes, er blevet tværbelastet, hvorved pælestikket simpelthen går op (Pit Schubert). Af disse grunde kan det ikke anbefales at benytte denne knude.“ (side 46)

*A4 format i paperback-kvalitet.
119 sider med mange gode illustrationer og s/h fotos. Pris 150 kr.*

ILDENS MAGI

Af Thorben Lundø

Af Katrine Svane, efterskolelærer
Som titlen antyder handler bogen om det der i årtusinder har fascineret mennesket og holdt os i live, nemlig ild.

Bogen er bygget op således, at man kommer rundt om alle de aktiviteter et bål kan anspore til. Derfor er det også naturligt at lægge ud med at fortælle læseren om optænding og placering af de forskellige båltyper og deres anvendelse, såvel som træsorters forskellige brændeværdier.

Bål kan i særdeleshed bruges til at lave mad ved, og bogen giver en grundig indføring heri. Der er nemme og komplicerede retter, et afsnit om tørning af fødevarer og eksempler på flere forskellige tilberedningsmetoder. Til retterne er der valgt mange forskellige ingredienser fra naturen og der er en god oversigt over, hvornår man kan finde planterne. Men til bål hører jo ikke kun mad. Der er i bogen også afsnit om tegnekul- og træbjærefremstilling, lerbrænding i bål, milebrænding og rakuovn. Svedehyttens opbygning og anvendelse beskrives og sidst men ikke mindst får vi et eksempel på en god fortælling til bålhyggen.

Alt i alt er det en udmærket og lettilgængelig bog, der kommer hele vejen rundt om det centrale i alt friluftsliv, nemlig bålet.

God indbunden kvalitet med 92 sider og mange flotte farvefotos og illustrationer. Pris 185 kr.

Besøg vores nye website på www.friluftslageret.dk

**20%
RABAT**

I LANDETS STØRSTE
FRILUFTSLAGER

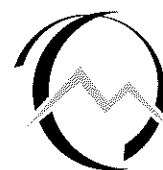
FRILUFTSLAGERET GIVER DIG RÅD

For os er friluftslivet en livsstil. Med en bred baggrundsviden inden for næsten alle former for udeaktiviteter, er vi i stand til at rådgive dig, uanset hvilken type udeliv, du dyrker.

Friluftslageret har det største udvalg af udstyr til friluftsliv. Kig forbi forretningen i Odense eller besøg vores butik på nettet på www.friluftslageret.dk og se vores store udvalg. Rekvirer katalog på 63 12 37 37 eller via hjemmesiden.

Ungdomsskolen, lærere og elever opnår 20% rabat på alle* varer i Friluftslageret.

(*Gælder ikke GPS, mad- og tilbedsvarer.)

friluftslageret

LÆSSØEGADE 12 · 5000 ODENSE C. · Tel.: 63 12 37 37 · Fax: 63 12 37 36 · WWW.FRILUFTSLAGERET.DK
ÅBNINGSTIDER I BUTIKKEN: MAN-TOR 10:00-17:30 · FRE 10:00 - 19:00 · LØR 10:00-14:00 · WEBSITEN ER ALTID ÅBEN